

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput II. Deum nequaquam justificare impios illis remittendo tantum
peccata, aut imputando justitiam Christi, sed illos interius renovando per
inhærentem charitatem & gratiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83656)

eadem facilitate à nobis negatur, qua asseritur à nonnullis. Nullo itaque labore propugnamus Gratiam *habitualement* esse indistinctam à charitate; cum oppositum minime evincant contraria argumenta superius producta, & quædam alia ejusdem generis deprompta ex Vienenſi Concilio, & ex Clem. *de summa Trinitate*, quæ demonstrant tantum justificationem fieri per gratiam inhærentem; quod nullus Catholicorum negat.

10. Ulterius explicatur natura justificationis.

Ut à quæſtione scholastica ad investigandam sanctificantis gratiæ naturam revertatur oratio; dixi charitatem non esse Spiritus sancti personam, sed ipsius donum ac munus, ut adversus Magistrum sententiarum dist. xvii. lib. 1. omnes fere propugnant. Nam charitas, ut Apostolus scribit, per Spiritum sanctum in cordibus nostris diffunditur; ideoque ab illo tanquam effectus à causa distinguitur. Charitas etiam minuitur, & recipit incrementum, quod de immutabili spiritu nefas est affirmare. At quoniam Magister hæc prævidens respondit, charitatem esse à Spiritu sancto, in quantum Spiritus dat se ipsum, & augeri vel minui, non quatenus in se est, sed prout nobis communicatur, quo pacto Deus in nobis dicitur magnificari atque exaltari; videtur nobis ita charitatem à Spiritu sancto distinguere, ut non sit creata quædam *forma* habens *entitatem* realiter distinctam ab anima, sed ejusdem animæ habitudo, mutabilis quidem, & capax incrementi, sed ab ipso Spiritu sancto inhabitante producta: quod supra explicavi exemplo impressionis sigilli. Atque ita conciliare facile possumus discrepantes veterum Theologorum sententias.

11. Et comprobatur ex Scriptura.

Hoc ne gratis à me dictum prodeuntes è Schola Peripatetica conquerantur; profiteor primum velle me in gravissimis fidei quæſtionibus non Aristotelicis documentis, sed Scripturarum sanctarum

ac Patrum doctrinis accommodare auditum, nihil de placitis Philosophorum definiendo. At Scripturæ justificantem gratiam signaculo cuidam equiparant, atque illud à Spiritu sancto effici docent, scribente Paulo ad Ephesios 1. 13. *Signati estis Spiritu promissionis sancto*: quæ verba de Justificatione accipi à Tridentino constat ex dictis. Similiter Patres ad hunc plane modum loquuntur; Athanasius in Epist. ad Serapionem: *Spiritus sigillum est, quo signati divinæ naturæ participes efficimur*. Cyrillus in vii. cum Hermia Dialogo: *Hoc igitur quod divinam nobis imaginem insculpit, & instar sigilli præstantiorem mundo pulchritudinem ingenerat, nonne Spiritus est?* Hieronymus in caput iv. Ep. ad Ephes. *Signati sumus Spiritu Dei sancto, ut & spiritus noster, & anima imprimantur signaculo Dei, & illam recipiamus imaginem & similitudinem, ad quam in exordio conditi sumus. Hoc signalum sancti Spiritus, juxta eloquium Salvatoris, Deo imprimente signatur*. Accedit, quod *habitus*, qui sint *entitas* quædam realiter à subjecto, cui inhærent, diversa, non probant omnes Philosophi: neque debent ad physiologiæ contentiones Ecclesiastica dogmata expendi. Merito itaque diximus, *habitualement* gratiam esse habitudinem animæ, ipsi à Spiritu sancto inhabitante, tanquam sigillo quodam impressam: eamque non alia definitione arbitramur describendam, quam ex divina Scriptura ac sanctis Patribus deprompta: *Habitualis gratia est charitas per Spiritum sanctum inhabitantem diffusa in cordibus eorum, qui justificantur, atque ipsis inhærens, per quam signati Spiritu promissionis sancto efficiuntur divinæ naturæ consortes*. Hanc vero definitionem ex dictis manifestam planissimamque esse arbitramur.

CAPUT II.

Deum nequaquam justificare impios illis remittendo tantum peccata, aut imputando justitiam Christi, sed illos interius renovando per inhærentem charitatem & gratiam.

SUMMARIUM.

1. Sententiæ Hæreticorum.	3. 4. 5. & 6. Probatur diversimodè.
2. Justificantur impii per gratiam, & charitatem.	7. usque 13. Solvuntur objectiones variæ.

QUASI

1.
Sententia
haeretico-
rum.

QUASI in prospectu posita nostra circa *habitualement* gratiam sententia, aperte consequitur, recte à Tridentina Synodo dictum anathema sess. VI. can. 11. haeticis, quorum alii in sola imputatione iustitiae Christi, alii in sola peccatorum remissione, aut externo Dei favore gratiam, qua iustificamur, constituerunt, exclusa gratia & charitate, quae per Spiritum sanctum in cordibus nostris diffundantur, nobisque inhæreant. Ac prima haeretica opinio quod iustitia statuenda sit in sola remissione peccatorum est inter Lutheranos fere communis; quod statui debeat in imputatione iustitiae Christi, est error Calvinistarum. Martinus Becanus lib. 1. de iustific. ait Calvinum pugnantia docere, & quasi jugulare se ipsum, eo quod in libro de vera rat. reform. Eccl. meminerit inhærentis iustitiae, atque aliis in locis inhærentis etiam charitatis: sed ostendi supra verbis Petri Martyris duplicem ab haeticis tradi iustitiam, neque denegari *habitus* inhærentes virtutum: discrepare autem illorum sententiam à nostra, quod illi negent virtutum habitus ad veram iustitiam spectare, & nolint hanc per formam inhærentem constitui; atque nihil aliud esse contendunt, quam extrinsecam & quasi forensam condonationem. Spectare hanc condonationem & externum favorem Dei ad causam justificationis *formalem* etiam nonnulli Catholici cum Alberto Pighio propugnarunt, at non exclusa charitate, & gratia inhærente; de qua tantum cum haeticis disputamus. Pighius videtur efficientem causam confundere cum *formali*; quam *unicam* esse declarat Tridentinum Concilium eadem sess. VI. cap. 7.

2.
Iustificantur
impii per
gratiam &
charitatem.

PROPOSITIO: Iustificantur impii per Gratiam, & charitatem, quae in cordibus eorum per Spiritum sanctum diffunditur, atque illis inhæret.

Thesim istam iisdem plane verbis Synodus Tridentina definit: *Si quis dixerit hominem iustificari vel sola imputatione iustitiae Christi, vel sola peccatorum remissione, exclusa gratia, & charitate quae in cordibus eorum per Spiritum sanctum diffundantur, atque illis inhæreant, aut etiam gratiam, qua iustificamur, esse tantum favorem Dei, anathema sit.* Eandem vero thesim hæc scripturarum loca commonstrant. In veteri testamento Sanctus David justificationis gratiam expostulans, *Asperges me* (inquit Ps. L. 11. 11.) *hyssopo & mundabor, lavabis me, & super nivem*

dealabor. . . . Omnes iniquitates meas dele. Cor mundum crea in me, Deus, & spiritum rectum innova in visceribus meis. Atque Ezechiel spiritum sanctificationis promittens cap. 36. versu 25. ait: *Et effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris, & ab universis idolis vestris, mundabo vos. Et dabo vobis cor novum, & spiritum novum ponam in medio vestri, &c.* In novo pariter testamento Apostolus iustificatos alloquens scribit ad Rom. v. *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis.* Ipse Dominus ita Apostolos paulo ante mortem consolatus est Joan. XIV. 23. *Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.* Illis itaque qui iustificantur mundities, & spiritalis candor infunditur, & in eis veluti hyssopo purgatricem vim habente purificabatur infectus lepra, peccati macula virtute supernaturali abstergitur. In illis cor immutatur, sordes abscidunt, innovatur spiritus, & nova interior habitudo producitur. Apud illos diffusa charitate Deus inhabitat, scilicet peculiari munere praesens adest, nec sola inspiratione actualis gratiae pertransit, sed ornatu iustitiae animam induens in ea consistit ac permanet. Neque majori vocabulorum expressione designari poterat Spiritus sanctus inhabitans, iustitia inhærens, & formaliter iustificans Gratia.

Deinde expendamus, quæso, effectus gratiae superius recensitos, atque ex iisdem Scripturis depromptos. Redduntur iusti Dei filii, per adoptionem quidem, at non legalem & declaratoriam, sed sublimioris generis, quæ novam in nobis generationem, nativitatem, vitam, salutem, ac spiritum efficit. Ait de iustificandis Joan. III. 5. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. Quod natum est ex carne caro est, quod natum est ex spiritu spiritus est.* Inquit Apostolus ad Titum III. 5. *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis, & renovationis Spiritus sancti, quem effudit in nos abunde, per Jesum Christum Salvatorem nostrum, ut iustificati gratia ipsius, hæredes simus secundum spem vitae aeternae.* Addit ad Rom. VIII. 15. *Accepistis Spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba, Pater.* Ut ergo naturaliter nobis inhæret natura hominis, per quam nascimur carne, per quam generamur filii Adæ, per quam filio-

3.
Probatur ex
effectibus
gratiae.

filiorum voces emittimus : ita per gratiam justificationis inhaeret nobis supernaturaliter naturae divinae participatio, qua renascimur spiritu, qua regeneramur in filios Dei, qua voce Spiritus vivificantis clamamus, *Abba, Pater*.

4.
Probatur id
ulterius ex
scriptura.

Idem evincunt charismata, quae Spiritus sanctus dicitur impertiri. Per ipsum iusti, tanquam sigillo, *signati sunt spiritu promissionis sancto*, ad Ephes. 1. 13. *acceperunt pignus Spiritus*, 2. ad Corinth. 1. 22. *sunt templum Spiritus sancti*, 1. ad Corinth. vi. 19. Haec quidem inhaerentem sanctitatem significant. Signari enim non est in sola imputatione, aut favore externo haberi acceptum, sed signaculo quodam, & quasi charactere ab improbis separari. *Arrba* quoque, vel *pignus*, non sola promissio est, aut sola legis praescriptio; sed quaedam portio ejusdem rei, quae promittitur, auctore Augustino serm. de verbis Apostoli xiiii. Inhabitatio denique & permanentia Spiritus sancti, non est sola divina substantia, aut immensitas; alias non in iustificatis tantummodo, verum etiam in impiis ac damnatis Deus tanquam in templo maneret: sed est etiam energia, effectus, charisma, quo anima afficitur, inungitur, exornatur. Ex scripturis itaque constat impium per gratiam inhaerentem iustificari.

5.
Et auctori-
tate sancto-
rum.

Demonstratur Catholica veritas etiam auctoritate Sanctorum. Veniant primo loco antiqui Patres, qui ea verba Genesis, *Inspiravit in faciem ejus spiraculum vitae*, non de sola rationalis animae creatione sed de justitia ac sanctitate praesertim interpretantur, ut Cyrillus Dialogo v. de Trinit. Nazianzenus Orat. 36. Severianus de Opificio mundi, & alii. Hi sanctitatem nihil aliud esse definiunt, quam effigiem quamdam & similitudinem Dei communicatione Spiritus sancti, quasi impressione formatam, ita ut Adam per creationem revera factus fuerit in animam viventem; per inspirationem charitatis evaserit spiritalis, & gratia Spiritus sancti vivificatus. In quam opinionem olim inclinasse Augustinum, liquet ex ejus libro 2. de Genesi contra Manichaeos cap. 8. Et quamquam dicendum est Adamum ab initio gratiam sanctificantem accepisse, ut demonstra- vi libro xii. cap. 7. attamen qui in hac gratia Dei similitudinem cum laudatis Patribus itatuunt, supponunt illam intrinsecam, atque inhaerentem. Deinde S. P. Augustinus cujus verba exscripsisse videtur Synodus Tridentina, de Spiritu & litera cap. 9. n. 15. ait: *Sicut fides Christi dicta est, non qua credit Christus; R. P. Berti Theol. Tom. III.*

sic justitia Dei, non qua Deus justus est, sed qua induit hominem dum justificat impium. Vide Trident. Sess. vi. cap. 7. & can. 10. *Formalis ergo justificationis causa, non est justitia, qua Deus justus est, sed qua nos justos facit: ideoque non est justitia Christi nobis imputata, sed intrinsecus inhaerens; sive charitas sit, sive habitus alius a charitate sejunctus: quod postremum ad fidem nequaquam spectat.* Deinde Chrysostomus Hom. 1. in Epist. ad Ephesios comparatione ista gratiam sanctificantem declarat: *Si quis acceptum quemdam scabiosum, & peste ac morbo, senioque, paupertate ac fame confectum & perditum, statim formosum fecerit juvenem omnes homines pulchritudine vincentem deinde eum constituerit in ipso flore aetatis, & postea eum purpura induerit, & diadema imposuerit, & omni ornatu ornaverit: ita nostram inunxit, & ornavit animam, pulchramque fecit, desiderabilem, & amabilem.* Quis non videt his verbis justificationem ita describi, ut sit interior animae renovatio, superadditum ornamentum, atque inhaerens pulchritudo? Vide hujus voluminis pag. 24. quo pacto idem Chrysostomus describit gratiam per lavacrum regenerationis collatam.

6.
Ac rationi-
bus.

Accedunt argumentationes à ratione petita, & Augustini verbis corroborata. Negari non potest, quod sicut per Adam nascimur filii irae, ita per Christum iustificemur; cum hoc discrimine, quod per Adam contrahimus propagatione naturae solum originale peccatum, & per Christum delentur etiam illa, quae propria voluntate patravimus. Legatur in quinto ad Romanos Capite Paulus Apostolus. At Adam, in quo omnes moriuntur, praeter quod eis, qui divina transgrediuntur praecepta, imitationis exemplum est, occulta etiam concupiscentiae lue tabificavit omnes per seminalem originem de stirpe sua venientes. Igitur & Christus, praeter quod se ad justitiam imitantibus praebuit exemplum, dat etiam iis, quos iustificat, occultissimam Spiritus sui gratiam, quam latenter infundit: quare ait S. Pater lib. 1. de Peccat. meritis cap. 10. *Legimus iustificari in Christo, qui credunt in eum propter occultam communicationem, & inspirationem gratiae spiritalis, qua quisquis haeret Domino unus spiritus est.* Similia docet S. Pater proximo capite xv. Praeterea quemadmodum impius exhibet se immundi spiritus hospitium, quando reatu nequitiae concupiscentiae; ita iustus fit Dei templum, dum in corde ejus charitas

Q9

per

per Spiritum sanctum diffunditur. Itaque, ut ratiocinatur S. Pater in celebri Epistola ad Sixtum, *nisi mundatam domum habitet Spiritus sanctus, nonne cum aliis septem redit spiritus immundus, & erunt novissima hominis illius pejora, quam erant prima? Ut autem habitet Spiritus sanctus, nonne ubi vult spirat, & charitas Dei, sine qua nemo bene vivit, diffunditur in cordibus nostris, non à nobis, sed per Spiritum sanctum, qui datus est nobis?* Insuper Domino tam salus, quam justitia tribuitur; sed non dicitur homo salvatus, nisi Deus illi impertiendo aeternam vitam ipsum vera propriaque salute donaverit: non ergo dicendus erit justificatus, nisi Deus vere iniquitatem delendo, ei veram justitiam, qua interius exornatus sit, impertiatur: unde inquit Augustinus de Spiritu, & lit. cap. 11. *Ideo justitia Dei dicitur, quod impertiendo eam justos facit, sicut Domini est salus, qua salvos facit.* Denique nisi justificatio fiat per justitiam inhaerentem, fiet profecto aut per favorem extrinsecum, aut per justitiam qua Deus justus est, aut per solam remissionem peccatorum, aut per imputationem justitiæ Christi. At justificatio, si fit Spiritu sancto inhabitante, & charitate in cordibus nostris diffusa, intrinsecus hæret, ideoque non consistit in solo favore extrinseco; ut S. Pater demonstrat citato libro de Spiritu & littera cap. 17. Justitia autem, qua Deus justus est, quoniam pacto nos justificare potest, nisi *efficienter*, scilicet impertiendo interioris hominis pulchritudinem, qua Deo coherentes ipsius habitaculum efficiamur? Ita quidem docet S. P. Epistola 85. ad Consentium, nunc 120. Illis vero, quos Deus justificat, non solum remittit peccata, verum etiam inspirando virtutem, & diffundendo charitatem, sanat animi languores, non solum ut deleat quod peccaverunt, sed ut præstet etiam ne peccent, auctore ipsomet Augustino de Nat. & Grat. cap. 26. Ac tandem per Christum utique nobis justitia donatur; sed justitia, qua induti non nudi inveniamur, qua nobis confertur pignus spiritus, qua efficiamur per renovationem filii Dei, & induentes novum hominem recipimus quod perdidit primus homo; ut docet S. Doctor de Spirit. & lit. cap. 18. de Trinit. lib. x. c. 7. & de Civit. Dei lib. xxii. cap. 28. Hæc argumenta tanti sunt ponderis, ut etiam aliqui Protestantium partibus addicti justificationem constare dixerint remissione peccatorum, & regeneratione, sanctificatione, ac

donatione Spiritus sancti, ut Joannes Apinus, Andreas Fricius, Bucerus, & Ratisbonensis hæreticorum Conventus; de quibus Cassander in Consultatione de Controversiis inter Catholicos & Protestantibus ad 1v. Art. Confess. Augustanæ, Grotius in Annotatis ad Caslandrum, & Bossuet in Hist. Variat lib. 111. num. 35. lib. xiv. num. 43. & lib. xv. num. 142.

OBJECTIONES SOLVUNTUR.

Hæretici opponunt primo verba Apostoli ad Rom. 1v. 3. *Credidit Abraham Deo, & reputatum est illi ad justitiam;* 7. *Obiectio 1ma.* & versu 5. *Ei vero, qui non operatur, credenti autem in eum, qui justificat impium, reputatur fides ejus ad justitiam.* Versu etiam 7. afferunt verba Davidis, *Beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum.* His, inquit, constat justificari impium per imputationem justitiæ Christi, & per non imputationem peccati.

Resp. sensum verborum Apostoli esse, quod ideo Abraham reputatus est justus, quoniam in tentatione fidelis inventus est, & justificatio non ex operibus legis, sed ex fide & gratia suum habet initium. Redarguit enim illos, qui autumabant non ex fide in Deum, sed ex observatione legis, & absque fide haberi justificationem. Explicant Apostoli verba textus Scripturæ, quibus propriam sententiam expresse. Etenim Gen. xv. 6. facta Abrahæ à Deo promissione nascitur Isaac, & numerosæ posteritatis, legimus: *Credidit Abraham Deo, & reputatum est illi ad justitiam.* Macchab. 1. cap. 2. v. 52. *Abraham nonne in tentatione inventus est fidelis, & reputatum est illi ad justitiam?* Præterea Apostolus utitur eadem sententia ad Galatas 11. 6. ut demonstret ex fide in Christum, non ex operibus legis datum esse Spiritum sanctum, retundens illorum opinionem, qui jactabant homines per carnis circumcisionem justificari. Itaque justitiæ originem, fontem divinarum gratiarum, aliarumque virtutum fidem altricem esse, Paulus demonstrat; sed inhaerentem justitiam nobis conferri non denegat, & ibidem inquit: *Hoc solum à vobis volo discere: Ex operibus legis Spiritum accepistis, an ex auditu fidei?* Nec opera ad justificationem pertinere negat Apostolus, sed docet fidem cooperari operibus, & ex operibus consummari, ita, ut qui operatur, & qui occasione & viribus destitutus operari non

non potest, ex fide justificetur. Habemus fidelissimum Pauli interpretem alium Apostolum, Jacobum nempe cap. 11. 21. Idem tradit Clemens Romanus in Epist. ad Corinth. S. P. Augustinus in 1. de Peccatorum meritis cap. 14. & etiam in libro de Abraham Philo Judæus. Verum de Operibus postea. In versu 5. ait Apostolus, quod *credenti reputatur fides ejus ad justitiam*; non fides Christi, sed *fides ejus*, qui credit in Christum, ἡ πίστις αὐτοῦ, ostendens fidem plurimum prodesse, atque propter illam opera magni æstimari. In Psalmo denique 31. non *imputari peccatum*, idem est, ac non inveniri in impio, cui justificationem Deus impertitur, maculam culpæ. Hanc significationem habet verbum hebraicum *נִשְׁכַּח*. Si velis non *imputari*, idem esse, ac non exigi ab homine justificato poenam peccati, neque id disiteor. Allata modo Apostolicorum verborum explicatione, respondeo Scholastica methodo. Laudatis verbis docet Paulus fidem esse justificationis initium, per eam opera hominum reputari & æstimari, atque Abraham fuisse Deo acceptum, quia in tentatione fidelis inventus est; concedo. Docet aut impium justificari per solam fidem, aut per solam justitiam Dei, aut per solam non imputationem peccati; nego.

9.
Obiectio 2da
reijcitur.

Opp. 2. Idem Apostolus ad Rom. v. 19. inquit: *Sicut per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita & per unius obeditionem justi constituuntur multi*. Est igitur justificatio obediencia Christi nobis imputata.

Resp. retorquendo argumentum. Qui constituuntur peccatores per obediencia Adæ, propagatione naturæ contrahunt peccatum, quod non est imputatio prædictæ inobediencia, sed reatus & macula, per quam nascuntur filii iræ, filii gehennæ, filii vindictæ; ut diximus pag. 43. Igitur qui constituuntur justi per obediencia Christi recipiunt regenerationem spirituali occultissimam gratiam, quæ non est imputatio hujus obediencia, sed inharens justitia, & charitas à Spiritu sancto inhabitante diffusa, per quam efficitur filii Dei, filii promissionis, filii adoptivi; ut demonstratum est paulo supra. Deinde respondeo distinguendo ant. Per inobediencia Adæ constitui-mur peccatores, & per obediencia Christi constituimur justi, tanquam per causam efficientem ac meritoriam, concedo: tanquam per causam formalem, nego antecedens.

R. P. Berti Theol. Tom. III.

Opp. 3. Justificari implum per solam imputationem justitiæ Christi, doctrina est Apostolica Sanctorum Patrum auctoritatibus confirmata. Enimvero Paulus in 1. ad Corinth. de Christo ait cap. 1. 30. *Qui factus est nobis sapientia à Deo, & justitia, & sanctificatio, & redemptio*. Et 1. ad Eph. 6. *Gratificavit nos in dilecto Filio suo*. Hæc verba exponens Bernardus in Epist. ad Innoc. ait, *Christum factum nobis esse justitiam à Deo Patre*.

10.
Obiectio 3ia
refutatur.

Resp. Christum factum nobis esse sapientiam, justitiam, sanctificationem, redemptionem, atque in ipso nos Deo Patri esse gratificatos, quatenus est causa efficiens, per quam sapiamus, per quam à peccatis purgemur, per quam donemur gratia Spiritus sancti; ea scilicet figura metonymiæ, qua Deus in Psalmis dicitur fortitudo nostra, virtus, spes, salus, protectio; qua Joannis xii. 50. mandatum ejus dicitur vita æterna; qua ad Rom. vii. 6. prudentia carnis mors dicitur, prudentia autem spiritus vita, & pax; qua Mich. i. 5. Samaria dicitur prævaricatio Jacobi, &c. Et quidem in 1. ad Corinth. hortatur Apostolus, ne gloriemur in nobis, quoniam *Christus factus nobis est sapientia à Deo, justitia, sanctificatio, & redemptio*: quorum verborum liquet hunc sensum esse, non propriis viribus, sed beneficio mortis Christi, in quo sumus nova creatura, novumque figmentum, & in quo signati sumus Spiritu promissionis sancto, accepisse nos doctrinam fidei, justitiam, aliaque gratiarum munera. Præterea ex quo Christus factus sit nobis sapientia à Deo, sequiturne fidelibus minime inherere scientiam Christi, fideique virtutem? Minime. Itaque ex quo Christus dicatur nostra justitia, nostraque justificatio, non consequitur nobis justificationis gratiam nequaquam infundi. Pari jure Bern. in eadem Epistola asserit Christum factum nobis justitiam à Deo Patre, quoniam illius meritis nobis justitia donatur, neque hæc nobis *innata est, sed indulta*; ibique etiam ipse affert exemplum culpæ, quæ in nos per Adam traducitur. Explicatur eodem pacto locus ex Epistola ad Ephesios depromptus, cujus supra attulimus insignem Chrysostomi expositionem. Addimus hic & gratiæ fieri mentionem; nam habetur, *In laudem gloriæ gratiæ suæ, in qua gratificavit nos in dilecto Filio suo*: extat in antiquis Mss. ἡ ἐξαιρέσις ἡµῶν, qua gratia nos affectit. Demum propositio *In*, sæpe ponitur ab Apostolo pro *Per*, hoc eodem

Q 9 2

capite

capite versu 4. *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem.* v. 10. *instaurare omnia in Christo;* versu 11. *in quo & nos sorte vocati sumus,* versu 13. *in quo credentes signati estis, &c.* Fatetur id Glassius Lutheranus, probatque quindecim aliis exemplis De Præposit. Canone VI. num. 5. Itaque brevi argumentum diluentes negamus antecedens; quoniam appellatur Christus iustitia, & sanctificatio nostra *efficienter*, non autem *formaliter*.

II. Opp. 4. In eadem ad Ephes. Epist. IV. Obiectio 4^a 24. ait Apostolus: *Induite novum hominem, qui secundum Deum creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis.* At indumentum extrinsecum est. Igitur & iustitia.

Resp. Argumentum in hæreticos retorquendo; primo, quia indumentum revera adjacet corpori; itaque iustitia revera adhæret animæ. Deinde, quia ita hortamur, ut induamus novum hominem, quemadmodum ut deponamus hominem veterem, hoc eodem loco versu 22. & ad Coloss. cap. III. 9. Atqui veterem hominem induimus contrahendo peccatum, & obsequendo desideriis carnis, iræ, indignationi, malitiæ, cæterisque malæ concupiscentiæ affectionibus. Ergo induimus novum hominem, dum renovamur spiritu mentis nostræ, & ad Coloss. dum reformamur secundum divinam imaginem. Renovatio autem spiritus, divinæque imaginis reformatio important interiorem animæ pulchritudinem. Insuper distinguo minorem: Indumentum extrinsecum est; indumentum corporis, transeat; indumentum animi, nego. Usitata enim Scripturarum phrasi virtutum *habitus* indumentis æquiparantur. Occurrit exemplum Sap. v. 18. Esaiæ XLII. 10. 2. ad Corinth. x. 4. 1. ad Thessalon. v. 8. & citato cap. III. ad Coloss. versu 12. Vide Augustinum lib. I. de moribus Ecclesiæ cap. XIX. num. 36. & Serm. CLXVI. alias 25. de diversis num. 4.

12. Obiectio 5^a. Opp. ultimo. In 2. ad Corinth. v. 21. inquit Apostolus: *Eum qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur iustitia Dei in ipso.* At Christus peccatum fecit solum imputatione; Nos ergo sola imputatio-

ne iustitia efficiemur. Confirmatur hoc argumentum ex Augustino scribente cap. XLII. Enchir. num. 13. *Ipse ergo peccatum, ut nos iustitia: nec nostra, sed Dei, nec in nobis, sed in ipso: sicut ipse peccatum non suum, sed nostrum, nec in se, sed in nobis constitutum, similitudine carnis peccati, in qua crucifixus est, demonstravit.*

13. Resp. peccatum non dici hoc loco ab Apostolo ipsam peccati maculam, sed Tollitur. sacrificium, quod in ara crucis Christus obtulit, ut nos Patri reconciliaret, & moriens in carne, in qua erat similitudo peccati, nobis spiritalem vitam elargiretur. Id liquet ex verbis Apostoli, & ex citato cap. XLII. Ench. Non enim ait Paulus, *Is, qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit*, tanquam pro nobis Christus ipse peccaverit; sed, *Eum, qui non noverat peccatum, id est, Christum, pro nobis peccatum fecit.* Quid est autem, *Fecit Deus Christum pro nobis peccatum*, nisi, Fecit pro nobis sacrificium pro peccatis? Hinc S. P. Propter similitudinem carnis peccati (inquit) in qua venerat, dictus est & ipse peccatum, sacrificandus ad diluenda peccata. In vetere quippe lege peccata vocabantur sacrificia pro peccatis: quod vere ipse factus est, cujus umbra erant illa. Sensus ergo apertissimus verborum Apostoli, & Augustini est, quod sicuti causa efficiens, ac meritoria passionis Christi, qua mortuus est in similitudine carnis peccati, non est peccatum quod ei inerat, quia nunquam vixerat secundum vetustatem peccati, sed peccatum in nobis constitutum ac nostrum; ita causa efficiens ac meritoria, per quam mundati lavacro baptismatis renascimur, non est iustitia nostra, sed Dei, nec in nobis, sed in ipso; eo quod mortui peccato morte Christi reviviscentem gratiam adepti sumus. Caterum ut Christus ob peccatum, quod nobis inerat, vere mortuus est, & vere factus est sacrificium pro peccatis: ita ob iustitiam, quæ est in illo, vere nos peccato morimur, vere acquirimus spiritalem vitam, ac spiritus novitatem: ideoque argumentum istud, quod prima fronte videtur difficile, confirmat Catholicorum sententiam. Quare in forma, ut inquit, distinguo majorem: Efficiemur iusti iustitia Dei in Christo, *efficienter*, ac meritorie, concedo: *formaliter*, nego. Atque hac distinctione cætera omnia, si tamen alia sunt, dispelluntur.

CAPUT